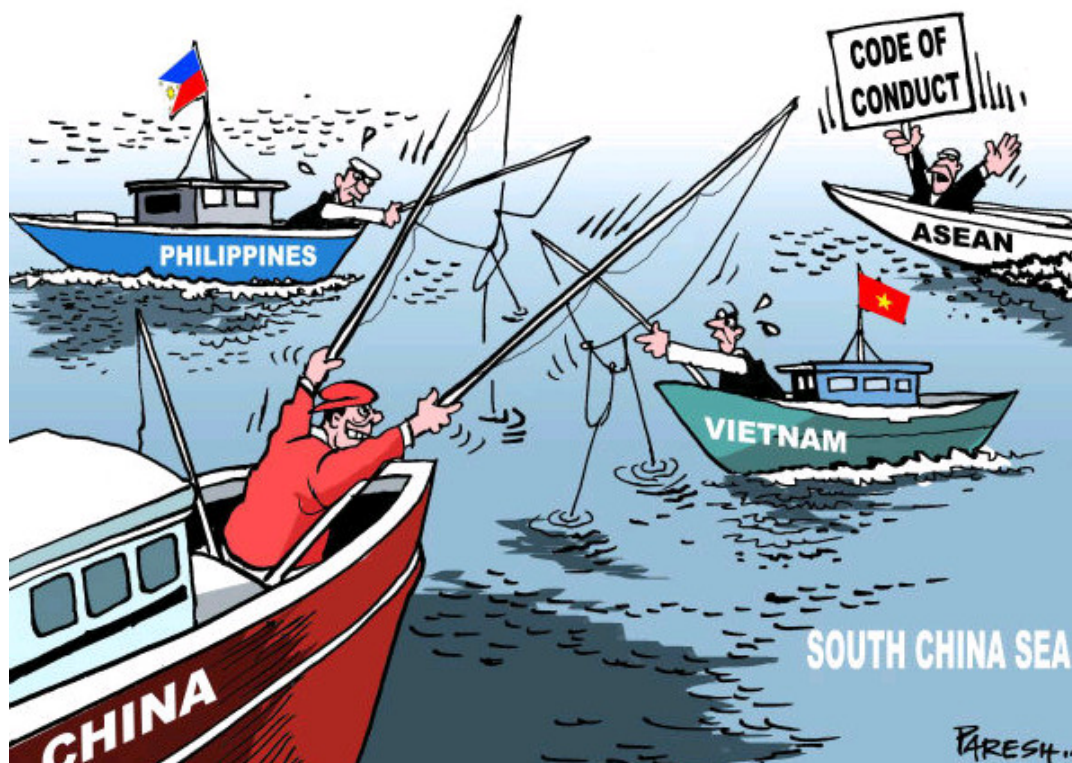

Bài viết nhìn lại những hoạt động Trung Quốc thời gian gần đây để đánh giá liệu chính sách Biển Đông có phải là kết quả của sự chõ đõo thõng nhõt tõ Bõc Kinh hay xuất phát từ sự cõnh tranh của các đõa phõng và các cõ quan chõp phỏp trên biõn nhõm tranh giành miõng bỏnh liõ ích.

Trong báo cáo mang tiêu đề “Khuõy đõng Biõn õng” công bõ ngày 23/4/2012 [\[1\]](#), Nhóm Nghiên cứu Khõng hoõng Quõc tõ (International Crisis Group – ICG) cho rõng cõng thõng trên Biõn õng thời gian qua chõ yõu do thiõu võng sự chõ đõo nhõt quỏn và phõi hõp chõt chõ giõa chính quyõn trung õng Trung Quõc và chính quyõn đõa phõng, cõng nhõ giõa các cõ quan chõp phỏp của nõc này õ Biõn õng. Vì nhõng cõ quan chõc nõng có liên quan đõn Biõn õng của Trung Quõc đang cõ gõng tõng cõng sực mõnh và ngân sách nên thõng xuyên tõng cõng hoõt đõng và gián tiõp gây ra cõng thõng õ vũng biõn này. Bõng 1 dõõi đây liõt kê nhõng hoõt đõng đáng chú ý mà Trung Quõc tiõn hành trên Biõn õng trong nõm võa qua (nhõ quõn lý, ban hành quy đõnh, tuõn tra trên biõn, xây đõng cõ sõ hõ tõng...).

Bảng 1: Mốt số dạng thái đáng chú ý của Trung Quốc ở Biện pháp năm 2012

Thời gian

Số kiện

Tháng 1

17/1:

Tháng 2

1/2:

21/2:

Tháng 3

3/3:

4/3:

10/3:

28/3:

30/3:

Tháng 4

6/4:

10/4:

18/4:

18/4:

19/4:

23/4:

26/4:

Tháng 5

6/5:

9/5:

15/5:

22/5:

27/5:

26/5:

Tháng 6

5/6:

21/6:

23/6:

26/6:

28/6:

Tháng 7

8/7:

12/7:

13/7:

17/7:

20/7:

22/7:

24/7:

30/7:

Tháng 8

2/8:

6/8:

25/8:

26/8:

Tháng 9

2/9:

14/9:

19/9:

25/9:

Tháng 10

8/10:

16/10:

23/10:

Tháng 11

10/11:

23/11:

27/11:

Tháng 12

9/12:

18/12:

27/12:

31/12:

Theo thông kê của trang tin CNTV của Đài truyền hình trung ương Trung Quốc trong năm 2012, Tổng đội Hải giám Nam Hải đã phái tổng cộng 172 lượt tàu thủy thực hiện nhiệm vụ trên biển. Ngoài ra, tổng đội này còn thực hiện 415 lượt bay tuần tra biển đảo, với hành trình lên đến 300.000 km. [1] Trong đó, các tàu hải giám Trung Quốc tiến hành 58 nhiệm vụ tuần tra ở Biển Đông năm 2012.

[2]

Chỉ ngay trong tháng 1/2013, Hải giám Trung Quốc cũng đã tiến hành 6 chuyến tuần tra bao gồm cả quy định kinh tế, tổng hành trình 8.300 hải lý; số động 16 lượt/chiếc máy bay hải giám, tổng hành trình khoảng 12 nghìn km. Trong đó bao gồm việc tiến hành tuần tra bao gồm cả quy định kinh tế ở đảo Scarborough và vùng biển đảo Hoàng Nham (Bãi cạn Scarborough).

[3]

Có thể thấy, các hoạt động trên Biển Đông của Trung Quốc trong năm 2012 được tiến hành trên diện rộng và rất quy mô, giúp nước này tiếp quản kiểm soát trên thực địa và cũng có yêu sách đường lưỡi bò. Tuy nhiên đây không hẳn là kết quả vô tình của nền chính trị quan liêu và sự hợp tác lỏng lẻo giữa các cơ quan/địa phương như một số đánh giá mà hoàn toàn có chủ ý và hệ thống. Nói đúng hơn, những hành động của Trung Quốc trong năm qua cho thấy sự phối hợp nhịp nhàng giữa các cơ quan kiểm soát dân-quân sự cũng như những sự hài hòa giữa các mục tiêu chính trị, kinh tế và quân sự. [4] Trung Quốc luôn tìm cách tận dụng và khai thác các bước đi của đối phương để tung mồi lúc nhiều biển pháp động bệ và leo thang tranh chấp. Cách Trung Quốc phản ứng trước việc Việt Nam thông qua Luật Biển và việc đội đầu của Trung Quốc với Philippines ở bãi cạn Scarborough đã cho thấy rõ điều này.

Như một động thái đáp trả trước việc Luật Biển Việt Nam được Quốc hội thông qua ngày 21/6/2012, Trung Quốc thông báo thành lập thành phố cấp địa khu Tam Sa vào cùng ngày, [5] đồng thời Bộ Ngoại giao Trung Quốc đưa ra tuyên bố phản đối Luật Biển Việt Nam. Tiếp đó, ngày 23/6, Tổng Công ty Dầu khí Hải dương Quốc gia Trung Quốc (CNOOC) thông báo chào thầu quốc tế 9 lô dầu khí ở Biển Đông, khu vực mới thầu năm hoàn toàn trong vùng đặc quyền kinh tế 200 hải lý và thềm lục địa của Việt Nam. [6]

Ngày 26/6, Trung Quốc triển khai một nhóm tuần tra bao gồm bốn tàu Hải giám (CMS) tiến ra Biển Đông và đội tàu này sau đó đã tiến hành diển tập dàn đội hình gần Á Châu Thập. Một tháng sau, vào ngày 20/7, Quân ủy Trung ương Trung Quốc phê chuẩn thành lập và triển khai bộ chỉ huy quân đội trú ở “thành phố Tam Sa và liên tục thực hiện các hành động nhằm củng cố, xây dựng cơ sở trên đảo Phú Lâm (nơi đặt trụ sở chính quyền “Tam

Sa”)..

Cách thức x lý của Trung Quốc trong cuộc đời đầu với Philippines ở Bãi cạn Scarborough cũng là ví dụ điển hình cho thấy cách tiếp cận tiếp trung và thặng nhứt của nước này. Nó gây sức ép với Philippines, Trung Quốc đã sử dụng dụng thi nhiu biện pháp: Thi nhứt, gây áp lực với ngoi giao: Bộ Ngoi giao Trung Quốc đưa ra nhiu tuyên bố phn đời Philippines “quy nhiu ng dân và tàu cá Trung Quốc”; liên tiếp triu tiếp đời diu của Philippines cáo buc Manila làm gia tăng cũng thng. Báo giu Trung Quốc trong thi gian này đoc sử dụng nh mọt công cụ tuyên truyu hiu qu, đng thi khá nhiu bài viết mang tính hiu chiu, kích đng d lu. Cùng với đó, Trung Quốc cũng ban hành lnh c p đánh băt cá trong thi gian hai tháng r (từ ngày 16/5 đến 1/8), áp dụng đời với cả bãi cạn Scarborough. [7] Thứ hai, thi hiu sức mnh áp đo trên thi đia: Trung Quốc duy trì mọt số lnh lnh các tàu cá, tàu tiu đng, đoc số ym tr của tàu hui giám, ng chính... bãi cạn tranh chấp. Trung Quốc cũng đã đời tàu Tàu Ng Chính 310 – tàu tuu tra ngh cá hiu đời nhứt, thi tuu tra thi nhng vùng nước quanh bãi cạn Scarborough. Các tàu công với Trung Quốc đã tiu hành “chiu thuút h m đia” nh dùng xu ng cao su để đia ng dân Philippines hoc lao qua tàu tuu tra bộ biu của Philippines với tic đ cao gây nên các đt sóng lnh.

[8]

Theo thông tin từ Bộ Ngoi giao Philippines, số tàu cá và tàu công với Trung Quốc hiu diu ở bãi cạn tranh chấp có lúc lên thi g 100 tàu.

[9]

Hiu nay, Trung Quốc đã chng mọt cuu dây thng dài ở cả hai đầu của lvi vào trong phá của bãi cạn Scarborough, không mọt ng dân cũng nh tàu nào của Philippines có thi đi vào đoc

[10]

và trên thi t đã kiu soát bãi cạn này.

[11]

Thứ ba, gây sức ép với thng m: Trung Quốc đã h ch nh p chu của Philippines nh mọt biện pháp tr đia. Ngoài ra, Tng c c Tiêu chu, o lnh và Chút lnh Trung Quốc còn tăng cũng kiu tra các mọt hàng nh du đ, xoài, đia và đia của Philippines. Cùng với đó, hàng loạt công ty lnh hành Trung Quốc đã huy tour du lch đời Philippines, gây tnh tht đáng k với mọt kinh tic đời với Philippines. Nước cả của Trung Quốc ở bãi cạn Scarborough là mọt mti tên bnh hai đích, trc h t là tăng cũng số hiu diu, tiu đnh đnh vi c chiu lly bãi cạn tranh chấp, đng thi cũng là phép thi phn ng của các bên liên quan khác, đc bi t là của M. Trong với vi c này, có thi nói Trung Quốc đã chiu phn thng khi giành hoàn toàn quyu kiu soát bãi cạn Scarborough từ tay Philippines.

áng l u ý, trong n m qua Trung Quốc đã không ngng sử dụng công cụ đời ngoi đ h tr cho chính sách Biu Đông, tăng cũng chia r đon k t ASEAN trong với

đều này. Bộ Kinh đã dùng hình ảnh đi kèm “chiếc bánh” kinh tế để chi phối Campuchia, nước Chủ tịch luân phiên của ASEAN trong năm 2012, nhưng không đưa các vấn đề Biện pháp vào thông cáo chung của Hội nghị Bộ trưởng Ngoại giao ASEAN lần thứ 45, dù đây là vấn đề ưu tiên trong lịch sử 45 năm tồn tại, Hội nghị không thể đưa ra được Tuyên bố chung. Có thể thấy điều này của Trung Quốc rất rõ ràng trong sự chia rẽ, rạn nứt của ASEAN lần này bởi trong ngày 10/7, ngay sau khi khai mạc Hội nghị Bộ Trưởng Ngoại giao ASEAN lần thứ 45, trong cuộc gặp với Thủ Tướng Campuchia Hun Sen, Ngoại trưởng Trung Quốc Dương Khiết Trì bày tỏ sự bất đồng với “sự ủng hộ bên bên và kiên định” của Campuchia đối với những vấn đề có liên quan đến lợi ích cốt lõi của Trung Quốc. [12] Và “cà càn” mà Trung Quốc chia với phía Campuchia là các dự án đầu tư, xây dựng cùng những khoản tài trợ, cho vay hậu hĩnh. Có thể đi qua một vài con số như sau: Trong khuôn khổ chuyển thặng chính thức Campuchia 28/5/2012, Bộ trưởng Quốc phòng Trung Quốc Lương Quang Liết đã ký Nghị định thư và hợp tác song phương, theo đó Trung Quốc sẽ giúp Campuchia 19 triệu USD để củng cố quốc phòng.

[13]

Bộ trưởng Tài chính Campuchia Aun Porn Moniroth ngày 3/9/2012 cho biết, trong chuyển thặng của Thủ tướng Campuchia Hun Sen tại Trung Quốc từ 1/9-2/9, hai quốc gia này đã ký 4 thỏa thuận vay vốn cho các dự án chiến lược có giá trị khoảng 420 triệu USD và 3 thỏa thuận cho vay khác có trị giá hơn 80 triệu USD để kích thích sự phát triển kinh tế vào năm 2012. Thủ tướng Ôn Gia Bảo còn hứa hẹn sẽ trợ cấp 150 triệu nhân dân tệ cho Campuchia như là “món quà” để đáp lại những nỗ lực xây dựng cho bất kỳ dự án ưu tiên nào, đồng thời sẽ “cân nhắc tích cực” đối với đề nghị của Thủ tướng Hun Sen và việc Trung Quốc cho Campuchia vay khoảng từ 300 triệu USD đến 500 triệu USD mỗi năm trong 5 năm tiếp theo đối với các dự án không xác định.

[14]

Theo đánh giá của TS. Li Mingjiang thuộc Viện Nghiên cứu Quốc tế Rajaratnam (RSIS), Singapore: “Campuchia hiện Trung Quốc là người đem lại lợi ích lớn nhất cho họ trong nhiều năm qua” và Trung Quốc đã sử dụng rất khéo léo “người bên” này trong năm 2012 để đạt được mục tiêu của mình trong vấn đề Biện pháp.

Tại Hội nghị Công đồng Sông Mê Kông lần thứ 18, Trung Quốc đã công khai bày tỏ mong muốn trở thành công đồng quốc gia và giới lãnh đạo mới của nước này cũng tỏ rõ sự công nhận, không hề khoan nhượng trong vấn đề liên quan đến lợi ích, chủ quyền quốc gia. Trong diễn văn khai mạc Hội nghị ngày 8/11/2012, Tổng Bí thư Trung Quốc Hồ Cẩm Đào nhấn mạnh: “Chúng ta nên tăng cường khai thác các nguồn lợi của biên, kiên quyết bảo vệ chủ quyền và lợi ích liên quan đến biên của Trung Quốc, và xây dựng Trung Quốc thành một công đồng quốc gia và biên.” [15] Hay trong chuyển thặng sát tại quân khu Quảng Châu của PLA từ ngày 8 đến 10/12/2012, Tổng Bí thư Công đồng Sông Mê Kông Trung Quốc Tập Cận Bình đã lệnh cho Quân đội Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA) tăng cường nhận thức “chính đầu tư” để luôn trong trạng thái sẵn sàng. Ông Tập cũng tái khẳng định, nhiệm vụ then chốt của PLA là công cố gắng nâng phát triển các cuộc chiến tranh khu vực trong thời đại

thông tin và tiến hành các chiến dịch quân sự đa dạng.

[\[16\]](#)

Gần đây nhất, vào ngày 28/1/2013, khi chủ trì buổi họp báo của Bộ Chính trị, ông Tập Cận Bình cũng đã nhấn mạnh, Trung Quốc sẽ kiên trì đi con đường phát triển hoà bình, không quy kết không thể quy kết lợi ích đáng, quy kết không hy sinh lợi ích cốt lõi quốc gia. “Không một quốc gia nào nên nuôi hy vọng rằng chúng ta sẽ thông qua lợi ích cốt lõi của mình hay chúng ta sẽ chấp nhận trái ngược làm tổn hại tới các lợi ích chủ quyền, an ninh và phát triển quốc gia.”

[\[17\]](#)

Trong thời gian tới, nhiều khả năng Trung Quốc sẽ tiếp tục chính sách trên Biển Đông theo hướng: (i) đẩy mạnh việc xây dựng, củng cố cơ sở hạ tầng trên các thực thể mà nước này chiếm giữ; (ii) xúc tiến hoạt động du lịch và khai tài nguyên ở Biển Đông; (iii) tăng cường sự hiện diện và hoạt động tuần tra của lực lượng chấp pháp (hải giám, ngư chính...). Lực lượng bán quân sự núp dưới ô dân sự này sẽ được tăng cường sự mạnh mẽ về trang bị hiện đại và tiếp nhận thêm các tàu hải quân; (iv) ban hành các quy định, văn bản với mục tiêu “hợp pháp hóa” việc quản lý hành chính đối với khu vực bên trong đường lưỡi bò. Hải quân sẽ “tuy nhiên”, không tham gia trực tiếp vào các “va chạm” nhưng vẫn tăng cường tập trận và phô trương thanh thế nhằm “răn đe” các nước khác. Một điểm cũng cần được chú ý đó là đội tàu cá “hùng hậu” của Trung Quốc. Lực lượng được trang bị tốt này đang ngày càng đi xa hơn khi các vùng biển của Trung Quốc, xâm phạm vào vùng được quản kinh tế của nước khác và với sự lộng áp đảo thì những “tai nạn” va chạm với ngư dân hay lực lượng chấp pháp của các bên tranh chấp khác trên Biển Đông là không thể tránh khỏi. Có lẽ câu hỏi đặt ra chỉ là mức độ nghiêm trọng của các vụ việc đó mà thôi. Với việc Trung Quốc bác bỏ đơn kiện của Philippines ra Tòa trọng tài quốc tế theo Công ước Luật Biển, nước này đã chuyển đi thông điệp không chấp nhận các luật chế phù hợp với luật pháp quốc tế và sẽ tiếp tục chính sách theo đuổi lợi ích của trên sự mạnh mẽ của mình tại Biển Đông. Sóng lộn sẽ tiếp tục cuộn dâng ở vùng biển quan trọng này./.

Đình Tuấn Anh

Tác giả xin chân thành cảm ơn những ý kiến đóng góp của TS. Trần Trọng Thủy và ThS. Nguyễn Minh Ngọc trong quá trình thực hiện bài viết này.

[1] <http://news.cntv.cn/2013/01/22/ARTI1358847473822162.shtml>

[2] http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-01/19/c_132113995.htm

[3] http://news.ifeng.com/mil/2/detail_2013_02/04/21930785_0.shtml

[4] http://csis.org/files/ts120912_glaser.pdf

[5] http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-06/21/c_131668568.htm

[6] http://www.pvn.vn/?portal=news&page=detail&category_id=95&id=3662

[7] http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-05/14/c_131586856.htm

[8]

<http://dailypioneer.com/world/61303-philippines-denounces-china-for-bullying-plot.html>

[9] Ngày 21/5/2012, có 5 tàu chính phủ Trung Quốc (2 tàu hải giám 71 và 84, 3 tàu ngư chính 301, 303 và 310), 16 tàu cá và 56 tàu tiển dặng xuất hiện ở khu vực bãi cạn. Ngày hôm 22/5, có 16 tàu cá Trung Quốc và số thuyền tiển dặng đã tăng lên con số 76. Xem chi tiết tại <http://globalnation.inquirer.net/37711/92-china-ships-now-in-panatag-shoal-tensions-up>

[10] <http://globalnation.inquirer.net/46289/china-ropes-off-panatag-shoal>

[11] <http://www.gmanetwork.com/news/story/277126/news/nation/china-has-de-facto-control-over-panatag-shoal-says-former-dfa-senior-official>

[12] <http://www.fmprc.gov.cn/eng/zxxx/t949689.htm>

[13] <http://web-cambodia.com/en/news/2012/05/29/China%2Bgives%2BCambodia%2Bmillions%2Bbefore%2Bmeet.html>

[14]

<http://www.reuters.com/article/2012/09/04/us-cambodia-china-idUSBRE88306I20120904>

[15]

http://news.xinhuanet.com/english/special/18cpcnc/2012-11/08/c_131959403.htm

[16] http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-12/12/c_132036566.htm

[17] http://www.chinadaily.com.cn/china/2013-01/30/content_16185761.htm